

مطالعات اجتماعی پایه می، هشتم

درس ۶ (قوه قضائیه)

حمیرا صادقی

دبیر مطالعات اجتماعی استان کرمان

درسنامه درس ۶

در آسیب های اجتماعی چه کسانی از نوجوانان در برابر آسیب ها و تهدیدات محافظت می کنند؟

خود - خانواده - مدرسه - قانون

<p>خانواده:</p> <p>پدر و مادر، در تربیت و مراقبت فرزندان، حق قانونی دارند. آنها حق دارند تا زمانی که فرزندان مستقل نشده اند، بر فعالیتهای آنها نظارت دقیق داشته باشند.</p>	<p>خود:</p> <p>نخست، هر نوجوانی باید خودش از خود مراقبت کند. هر فرد نسبت به بدن و روح و روان خود مسئول است و باید از اعمال و رفتاری که به سلامتی بدنی و روانی او لطمه می زند، پرهیز کند.</p>
<p>قانون:</p> <p>قانون از حقوق همه افراد از جمله نوجوانان حمایت می کند. نیروی انتظامی (پلیس) برای برقراری امنیت و حفاظت از مردم تلاش و با کسانی که قوانین را نقض کنند، تا جایی که قانون اجازه دهد برخورد می کند.</p>	<p>مدرسه:</p> <p>معلمان و مسئولان مدرسه نیز مانند پدر و مادر، مسئولیت مهم و قانونی مراقبت از نوجوانان را در برابر آسیب های اجتماعی به عهده دارند. آنها نوجوانان را برای داشتن زندگی شایسته، تربیت می کنند.</p>

در هر جامعه ای افرادی وجود دارند که با زیر پا گذاشتن قانون تخلف می کنند. همچنین در هر جامعه ای اختلافاتی بین افراد، به وجود می آید. این اختلافات ممکن است در اثر **آگاه نبودن و ندانستن قانون** پیش بیاید و یا **افراد عمدتاً از قانون سرپیچی** کنند.

قوه قضائیه وظیفه دارد:

۱) عدالت اجتماعی را برقرار سازد.

۳) متخلفان را به مجازات برساند.

۲) بر اجرای قوانین نظارت کند.

۴) پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی افراد باشد.

بر طبق قانون اساسی، **رئیس قوه قضائیه** از سوی **رهبر** جمهوری اسلامی به مدت **پنج سال** انتخاب می شود.

رئیس قوه قضائیه باید فردی **مجتهد، عادل، آگاه به امور قضایی و مدیر و مدبر** باشد.

بیشتر بدانیم

وظایف قوه قضائیه
را بنویسید؟

قوة قضائیه وظایف زیر را برعهده دارد :

- ۱- رسیدگی به شکایت های مردم و حل اختلافات آنها
 - ۲- کشف جرم، تعقیب و مجازات مجرمان
 - ۳- اقدامات مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم
 - ۴- گسترش عدل و آزادی های مشروع در جامعه
 - ۵- نظارت بر حسن اجرای قوانین در سازمان ها و دستگاه های اداری
- قوة قضائیه وظایف قانونی خود را از طریق ارکان و سازمان های مختلفی که دارد، انجام می دهد.

سازمان های وابسته به
قوه قضائیه را نام ببرید؟

- برخی ارکان و سازمان های وابسته به قوه قضائیه
- دادگاه ها و دادرها
 - دیوان عالی کشور
 - دیوان عدالت اداری
 - سازمان بازرسی کل کشور
 - سازمان قضایی نیروهای مسلح
 - سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی
 - سازمان ثبت اسناد و املاک
 - سازمان پزشکی قانونی

رسیدگی به شکایت های مردم و حل اختلافات

یکی از مهم ترین وظایف قوه قضائیه، **حل کردن اختلافات مردم** است.

در هر اختلافی بهتر است افراد سعی کنند:

- ۱) از راه مسالمت آمیز و گفت و گو موضوع را حل کنند.
- ۲) از افراد با تجربه و ریش سفیدان فامیل کمک بگیرند.
- ۳) به شورای حل اختلاف محله مراجعه کنند.
- ۴) در صورتی که نتیجه ای حاصل نشد برای حل اختلاف به دادگاه مراجعه نمایند.

هیچگاه افراد نباید برای گرفتن حق خود، به طور **خودسرانه** یا از راه **زود خورد و نزاع**، عمل کنند.

انواع دعاوی (اختلافات) در دادگاه ها:

دعاوی (اختلافات) حقوقی مربوط به اعمالی است که دادگاه مجازاتی تعیین نمی کند بلکه افراد را ملزم می کند که تکالیفشان را انجام دهند یا حقوق قانونی دیگران را بدهند.

موقعیت ۳

یکی از همسایگان خانم شریفی در هنگام ساختمان سازی به طور ناخواسته، قسمتی از خان او را با خاک بردار (لودر) خراب کرده است.

دعاوی (اختلافات) کیفری، مربوط به اعمالی است که دادگاه برای فردی که مرتکب جرمی شده است، مجازات تعیین می کند.

موقعیت ۱

در یک مغازه، فردی به هنگام اختلاف بر سر موضوعی با یک مشتری دیگر شروع به توهین و فحاشی و افترا زدن به او نمود و او را با قدرت نمایی تمدید کرد.

در موقعیت (۱) به موجب قانون، فحاشی و افترا یا قدرتنمایی، جرم است و مجازات زندان دارد.

موقعیت ۲

در محله آقای صادق فردی در منزل شخصی اش افراد بیمار را می پذیرد و از آنها حق ویزیت دریافت می کند. این فرد مجوز نظام شکی ندارد.

در موقعیت (۲) نیز به موجب قانون، اگر کسی بدون داشتن مدرک، خود را پزشک، مهندس، وکیل و... معرفی کند و بخواهد از راه فریب دیگران، منافی را به دست آورد. «غصب عنوان نموده و این کار، جرم است و مجازات زندان دارد.

در موقعیت (۳) دادگاه، میزان ضرر و زیان را تعیین می کند و فرد باید خسارات را بپردازد.

موقعیت ۴

آقای سعیدی ادعا می کند بخشی از زمین کشاورزی آقای محسنی را خریده و در آن درختکاری نموده است اما آقای محسنی می گوید مقدار زمین تصرف شده مطابق با سندی که تنظیم شده، نیست.

در موقعیت (۴) نیز پس از رأی دادگاه، فردی که خطا کرده، باید حقوق دیگری را به او پس دهد.

در دادگاه، قاضی مدارک **خواهان (شاکي)** و **خوانده** را مطالعه می کند و از آنها می خواهد تا دلایل خود را بیان کنند.
قاضی باید فردی **عادل** و **آشنا با قوانین** باشد.

در همه دادگاه ها، افراد حق دارند فردی را به عنوان «**وکیل**» انتخاب کنند تا از حقوق آنها دفاع کند.
وکیل کسی است که: در **رشته حقوق** درس خوانده و به **قوانین آشناست** و **پروانه** (اجازه نامه) وکالت دارد.

اگر کسی **توانایی مالی** نداشته باشد که وکیل بگیرد، می تواند از دادگاه درخواست وکیل کند.
دادگستری **مرجع رسمی** رسیدگی به شکایات مردم و سازمان هاست و زیر نظر **رئیس قوه قضائیه** اداره می شود.

بیشتر بدانیم

واژه ها

آسیب اجتماعی: آسیب اجتماعی معنا و مفهوم گسترده ای دارد اما به طور کلی به هر پدیده و مسئله نامطلوب و مضر در سلامت اجتماعی و هر شرایطی که برای جامعه اختلال ایجاد کند، آسیب اجتماعی می گویند، مثل جنایت، طلاق، برخاشگری و نزاع، سرقت، فقر، بی سواد، اعتیاد.
هویت: احساس و آگاهی و شناخت نسبت به خود
اعتیاد: وابستگی جسمی و روانی به یک ماده [مخدر] به طوری که اگر فرد آن ماده را مصرف نکند دچار بی قراری، پریشانی و درد می شود و برای به دست آوردن آن ماده به هر کاری دست می زند.
جرم: هر عملی که قانون را نقض کند و برای آن مجازاتی تعیین شده باشد (مجازات در پی داشته باشد).
قاچاقچی: فردی که مواد یا کالاهایی را به طور غیرقانونی از جایی به جای دیگر حمل کند یا به فروش برساند.
خواهان (شاکي): کسی که شکایتی را در دادگاه علیه فردی یا مؤسسه ای طرح می کند.
خوانده: کسی که از او شکایت شده است.

سؤالات متن درسی ششم

- ۱- چه کسانی از نوجوانان در برابر آسیب ها و تهدیدات محافظت می کنند؟ خود، خانواده، مدرسه، قانون و نیروی انتظامی .
- ۲- هر فرد چگونه می تواند از خودش در برابر آسیب ها و تهدیدات محافظت کند؟ هر فرد نسبت به بدن و روح و روان خود مسئول است و باید از اعمال و رفتاری که به سلامتی بدنی و روانی او لطمه می زند، پرهیز کند. البته در این راه باید همیشه از خداوند متعال کمک بگیریم و از طریق نماز و دعا از او بخواهیم تا ما را یاری کند که در راه راست حرکت کنیم و به وسوسه های شیطانی تسلیم نشویم.
- ۳- خانواده چگونه می تواند از فرزندان خود در برابر آسیب ها محافظت کند؟ پدر و مادر، مسئولیت مراقبت از فرزندان و فراهم کردن امکانات زندگی برای آنها را دارند. پدر و مادر در تربیت و مراقبت فرزندان، حق قانونی دارند. آنها حق دارند تا زمانی که فرزندانشان مستقل نشده اند، بر فعالیت های آنها نظارت دقیق داشته باشند.
- ۴- چرا وجود نهادی مثل قوه قضائیه در جامعه لازم است؟ چون در هر جامعه ای افرادی وجود دارند که با زیر پا گذاشتن قانون تخلف می کنند. همچنین در هر جامعه ای اختلافاتی بین افراد، به وجود می آید.
- ۵- اختلافات بین افراد جامعه ناشی از چیست؟ در اثر آگاه نبودن و ندانستن قانون پیش بیاید و یا افرادی عمداً از قانون سرپیچی کنند.
- ۶- قوه قضائیه چگونه نهادی است؟ در هر جامعه ای باید نهادی وجود داشته باشد که عدالت اجتماعی را برقرار سازد، بر اجرای قوانین نظارت کند، با تخلفات برخورد کند و متخلفان را به مجازات برساند. این نهاد، قوه قضائیه است که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی افراد است.
- ۷- رئیس قوه قضائیه چگونه و برای چه مدتی انتخاب می شود؟ و چه صفاتی باید داشته باشد؟ بر طبق قانون اساسی، رئیس قوه قضائیه از سوی رهبر جمهوری اسلامی به مدت پنج سال انتخاب می شود. رئیس قوه قضائیه باید فردی مجتهد، عادل، آگاه به امور قضایی و مدیر و مدبر باشد.
- ۸- یکی از مهمترین وظایف قوه قضائیه چیست؟ حل کردن اختلافات مردم

۹- حل کردن اختلافات مردم از چه راه هایی انجام می شود؟ در درجه اول از راه مسالمت آمیز و با گفتگو موضوع را حل کنند و در این راه افراد با تجربه تر و ریش سفیدان فامیل و شورای حل اختلاف محله کمک بگیرند و در صورتی که نتیجه ای حاصل نشد برای حل اختلاف به دادگاه مراجعه نمایند.

۱۰- هیچگاه نباید افراد برای گرفتن حق خود، به طور خودسرانه یا از راه زد و خورد و نزاع عمل کنند. صحیح (*) غلط ()

۱۱- انواع دعاوی (اختلافات) را که در دادگاه مطرح می شود را نام ببرید؟ دعاوی (اختلافات) کیفری - دعاوی (اختلافات) حقوقی

۱۲- دعاوی کیفری را توضیح دهید. مربوط به اعمالی است که دادگاه برای فردی که مرتکب جرمی شده است، مجازات تعیین می کند. مانند: فحاشی،

۱۳- دعاوی حقوقی را توضیح دهید. مربوط به اعمالی است که دادگاه مجازاتی تعیین نمی کند بلکه افراد را ملزم می کند که تکالیفشان را انجام دهند یا حقوق قانونی دیگران را بدهند. مانند: تخریب خانه همسایه، تصرف زمین.

۱۴- قاضی در دادگاه چه کاری انجام می دهد؟ در دادگاه، قاضی مدارک خواهان (شاکلی) و خوانده را مطالعه می کند و از آنها می خواهد تا دلایل خود را بیان کنند.

۱۵- قاضی باید دارای چه شرایطی باشد؟ قاضی باید فردی عادل و آشنا با قوانین باشد.

۱۶- در همه دادگاه ها افراد حق دارند فردی را به عنوان .. وکیل .. انتخاب کنند تا از حقوق آنها دفاع کند.

۱۷- وکیل چه کسی است؟ وکیل کسی است که در رشته حقوق درس خوانده و به قوانین آشناست و پروانه (اجازه نامه) وکالت دارد.

۱۸- اگر کسی توانایی مالی نداشته باشد که وکیل بگیرد می تواند از دادگاه درخواست وکیل نماید. صحیح (*) غلط ()

۱۹- افراد می توانند قبل از نوشتن شکایت در مجتمع های قضایی با .. مشاور حقوقی .. در آن مجتمع مشورت کنند.

پاسخ فعالیت ها

۱- چرا والدین حق دارند از فرزندانشان بپرسند به کجا می روند؟ با چه کسانی دوست هستند؟ چه موقع به خانه بر می گردند؟ و سؤالاتی از این قبیل...

مهم ترین وظیفه والدین مراقبت و تربیت صحیح فرزندان و تحویل آن ها به جامعه است. به خاطر انجام این مسئولیت مهم باید مواظب باشند.

۲- به نظر شما ارتباط با خدا از طریق نماز و دعا، چگونه ما را از افتادن به دام آسیب ها، حفظ می کند؟ توضیح دهید.

نماز و دعا باعث آرامش و دور شدن انسان از وسوسه های شیطانی می شود

۳- درباره چگونگی تقویت اراده و تسلط بر تمایلات خود فکر کنید و چند تمرین پیشنهاد کنید.

روزه داری، نماز اول وقت، تلاوت قران، پرهیز از پرخوابی و پرخوری و پر صحبتی و بیکاری و تنبلی و...

۴- فردی بابت فروش چند تخته فرش، از مشتری چک دریافت کرده است اما وقتی به بانک مراجعه کرده، پی برده که آن چک موجودی ندارد. او نه قوانین مربوط به چک را می داند و نه چگونگی طرح شکایت را. چه باید بکند؟

گفت و گو مسالمت آمیز با کمک ریش سفید یا از طریق شورای حل اختلاف و یا مراجعه به دادگاه و طرح شکایت با استفاده از وکیل مناسب

۵- در موقعیت های ۱ تا ۴ صفحه قبل دو مورد جرم وجود دارد. این جردها را بیان کنید.

۱ فحاشی و افترا ۱ غصب عنوان

۶- چرا افراد نباید خودسرانه یا از راه دعا و زد و خورد به حل اختلافات بپردازند؟ مثالی بیاورید. ممکن است باعث آسیب رساندن به خود و دیگران شوند و باعث افزایش اختلاف و بی نظمی و آشفتگی شوند.

درگیری خود سرانه چک و فروشنده در سوال ۴ همین فعالیت باعث خسارت زیادی می شود ممکن است اعتبار و آبروی فروشنده از بین برود و صاحب چک از کار و زندگی باز بماند.